

LES PAPALLONES MÉS OBSERVADES ALS PARCS DE L'AMB

(% sobre el total d'observacions el 2021)

Pieris rapae

CAT: Blanqueta de la col
CAST: Blanquita de la col **16,9%**

Polyommatus icarus

CAT: Blaveta comuna
CAST: Mariposa ícaro / azul común **12,2%**

Cacyreus marshalli

CAT: Barrinadora del gerani
CAST: Mariposa del geranio **6,9%**

Leptotes pirithous

CAT: Blaveta estriada
CAST: Gris estriada **6,7%**

Lampides boeticus

CAT: Blaveta dels pèsols
CAST: Canela estriada **6,75%**

Les papallones de taques taronges, marrons, blanques i negres que han aparegut a les platges del llevant espanyol en les últimes setmanes són unes petites heroïnes. Com cada primavera, han creuat el Mediterrani des de l'Àfrica, volant al llarg de milers de quilòmetres. Hi ha constància de la seva presència en barcos en alta mar. Després de tocar terra a les platges, s'estan repartint per Europa, on es reproduiran. La segona o tercera generació empenirà el viatge de tornada a l'Àfrica.

La migradora dels cards (així es diu la papallona migrant) és una de les espècies característiques de les platges de l'àrea metropolitana de Barcelona. Així ho certifica un recent informe de l'Observatori Metropolità de les Papallones (mBSM), una iniciativa de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB). Es tracta del primer report d'aquesta iniciativa que cobreix un any sencer d'observacions, el 2021.

Sentinelles de la biodiversitat

Les papallones són reconegudes com a bioindicadors per la Unió Europea. En altres paraules, són molt sensibles a la qualitat d'un ecosistema, i la seva presència és un índex de biodiversitat. «La tradició ha sigut estudiar-les en espais naturals protegits. Està bé tenir aquests entorns ben conservats, però també volem tenir una naturalesa saludable a prop de casa», observa Joan Pino, director del Centre de Recerca en Ecologia i Aplicacions Forestals (Creaf), que participa en l'observatori. D'aquí ve la idea de concentrar-se a l'àrea metropolitana, un espai intermediari entre la zona urbana i les àrees protegides. Un altre projecte paral·lel (l'uMBS) se centra en la ciutat de Barcelona i Pino preveu que aviat se'n publiquin els resultats.

Els més de 2.200 exemplars observats en l'estudi, en una vintena de parcs i platges de l'AMB, pertanyen a 40 espècies. Això representa un 20% de les espècies presents a Catalunya.

Unes quantes papallones oportunistes dominen el recompte, però també s'han observat espècies molt rares, com un exemplar de papallona tigre al parc del Canal de la Infanta (Cornellà de Llobregat) i tres

exemplars de sageta negra al parc de la Torre-roja (Viladecans). «Tenim una cinquena part de les espècies en un territori que és el 2% de la superfície de Catalunya. Hi ha una biodiversitat destacable que s'ha de conservar», observa Pino.

Les poblacions que freqüenten els parcs són diferents de les de les platges. Als primers, dominen la blanqueta de la col, la blaveta comuna i la barrinadora dels ge-

ranis. A les platges observades (Castelldefels, Gavà, la Murtra a Viladecans i el Remolar al Prat de Llobregat), també abunda la blaveta comuna, però just després venen la migradora dels cards i la safranera de l'alfals, que són menys freqüents als parcs.

«Hi ha poblacions que troben refugi a la platja», observa Pino. La raó no està clara, segons Pino. «Té la seva lògica. L'hàbitat de les platges és molt diferent del dels parcs.

I LES MÉS OBSERVADES A LES PLATGES DE L'AMB

(% sobre el total d'observacions el 2021)

Polyommatus icarus

CAT: Blaveta comuna
CAST: Mariposa ícaro / azul común **42,9%**

Vanessa cardui

CAT: Migradora dels cards
CAST: Vanesa de los cardos **18,4%**

Colias croceus

CAT: Safranera de l'alfals
CAST: Colias comuna **12,2%**

Pieris sp.

CAT: Pièrids / Blanquetes
CAST: Pièrids / Mariposas de la col **6,1%**

Lampides boeticus

CAT: Blaveta dels pèsols
CAST: Canela estriada **5,0%**

Imágenes: 123 rtf / peterwaters / fyletto

L'alfals que alimenta l'eruga de la safranera de l'alfals es considera una mala herba en un parc», comenta Diego Fernández Ruiz, expert en papallones i col·laborador del Museu de Ciències Naturals de Barcelona, no implicat en l'estudi.

50 voluntaris

L'estudi s'ha fet gràcies a 50 voluntaris, que l'mBSM ha format des del 2019 per portar a terme un protocol d'observació. «Ens agrada la naturalesa. Vam sentir que buscaven voluntaris i ens hi vam apuntar. ¡Ara veiem papallones a tot arreu!», diu Mònica Muñoz, una traductora que monitoritza cada 15 dies el parc del Tramvia de Montgat, juntament amb el seu fill Nil Redón, de 16 anys.

L'any passat, tots dos van notar que el nombre de papallones estava caient en picat en aquest espai. «S'hi segava molt, hi havia un parc per a gossos sense herba i havien tirat encenalls de fusta a sota dels arbres», observa Muñoz. Tots dos van escriure a l'AMB, que va reaccionar. «S'han posat amb l'assumpte i l'estan solucionant», afirma Redón, que arran d'aquesta experiència vol estudiar biologia ambiental. «L'objectiu més important és crear una comunitat ciutadana que genera consciència ambiental», diu Pino. ■

Entendre-hi + amb la ciència

Papallones singulars a les platges de BCN

El primer mostreig de les papallones de l'àrea metropolitana de BCN durant un any sencer revela que poblacions diferents volen en parcs i platges. Els lepidòpters són sentinelles de la biodiversitat. El 20% de les espècies de Catalunya (una riquesa notable) freqüenten l'entorn periurbà.

MICHELE CATANZARO

Compartim les preguntes sobre el món on vivim que la ciència pot respondre.

Escaneja el codi QR per escriure'ns.